

Prekmentekst: Joh 4,5-26

Jesus kom til en by som hette Sykar. Den ligger i nærheten av det jordstykket Jakob gav sin sønn Josef. Der var Jakobs brønn. Jesus var trett etter vandringen og han satte seg ned ved brønnen. Det var omkring den sjette time.

Da kommer en samaritansk kvinne for å hente vann. Jesus sier til henne: "La meg få drikke." Hans disipler var nå gått inn i byen for å kjøpe mat. Hun sier: "Hvordan kan du som er jøde, be meg, en samaritansk kvinne, om å få drikke?" Jødene omgås nemlig ikke samaritanerne. Jesus svarte: "Kjente du Guds gave, og visste du hvem det er som ber deg om drikke, da hadde du bedt ham, og han hadde gitt deg levende vann." "Herre," sa hun, "du har ikke noe å dra opp vann med, og brønnen er dyp. Hvor får du så det levende vann fra? Du er vel ikke større enn vår stamfar Jakob som gav oss brønnen og selv drakk av den, og like ens sønnene hans og buskapen?" Jesus svarte: "Den som drikker av dette vannet, blir tørst igjen. Men den som drikker av det vann jeg vil gi ham, skal aldri mer tørste. Det vann jeg vil gi ham, skal bli en kilde i ham med vann som veller fram og gir evig liv." Kvinnen sier til ham: "Herre, gi meg dette vannet, så jeg ikke blir tørst igjen og slipper å gå hit og dra opp vann."

Da sa Jesus til henne: "Gå og hent din mann, og kom så hit." "Jeg har ingen mann," svarte kvinnen. "Med rette sier du at du ikke har noen mann," sa Jesus, "for du har hatt fem menn, og den du nå har, er ikke din mann. Der snakket du sant." "Herre, jeg ser at du er en profet," sa kvinnen. "Våre forfedre har tilbedt Gud på dette fjellet, og dere sier at Jerusalem er det stedet hvor en skal tilbe." Jesus sier til henne: "Tro meg, kvinne, den tid kommer da dere verken skal tilbe Faderen på dette fjellet eller i Jerusalem. Dere tilber det dere ikke kjenner, men vi tilber det vi kjenner, for frelsen kommer fra jødene. Men den tid kommer, ja, den er nå, da de sanne tilbedere skal tilbe Faderen i ånd og sannhet. For slike tilbedere vil Faderen ha. Gud er ånd, og den som tilber ham, må tilbe i ånd og sannhet." "Jeg vet at Messias kommer," sa kvinnen - Messias er det samme som Kristus - "og når han kommer, skal han si oss alt." Jesus sier til henne: "Det er jeg, jeg som taler med deg."

Dette er en fortelling om et møte som mot alle odds virkelig hendte. Vi som lever nærmere to millennier unna i tid og i en annen natur, ser ikke umiddelbart overraskelsene.

Denne dagen startet som alle andre dager. Slik skikken var, gikk alle kvinnene i byen tidlig om morgenen til brønnen for å hente vann. Det var et sosialt møte, omtrent som å møte naboen på butikken der man slår av en prat, snakker om løst og fast og om de siste dagers hendelser. Første overraskelse er at denne ene kvinnen kommer midt på dagen mens sola skinner ubarmhjertig ned på alle som våger seg ut av skyggen. Her i kalde vinter-Norge ser vi sola som den beste venn og venter med lengsel mot å kjenne varmen. Våre forutsetninger i januar er ikke så gode som de ville vært i juli, men la oss tenke oss nærmere 40 grader pluss og et avsvidd landskap. Vi vet ikke, men vi aner snart at denne kvinnen søker bort fra fellesskapet og den sosiale praten med de andre kvinnene, og at dette har sin årsak.

Andre overraskelse er at en jøde snakket med en samaritan. Disse folkegruppene var ikke på talefot, som mellom nordmenn og tyskere under krigen, eller mellom hvite og svarte i apartheidstiden i Sør Afrika. Den tredje overraskelsen var at en jødisk mann samtalte med en kvinne.

Det var ansett å være upassende. Jesus viste stor respekt for alle Guds bud, men de menneskeskaptene reglene som det lett blir mange av i religiøse samfunn, lot han seg ikke binde av. Han var for mange provoserende fri i forhold til slike konvensjoner.

Mot alle odds fant altså dette møtet sted. "Kjente du Guds gave," sa Jesus, "og visste du hvem det er som ber deg om drikke, da hadde du bedt ham, og han hadde gitt deg levende vann." "Herre," sa hun, "du har ikke noe å dra opp vann med, og brønnen er dyp. Hvor får du så det levende vannet fra?" Jesus svarte: "Den som drikker av dette vannet, blir tørst igjen. Men den som drikker av det vann jeg vil gi ham, skal aldri mer tørste. Det vann jeg vil gi ham, skal bli en kilde i ham med vann som veller fram og gir evig liv." Kvinnen sier til ham: "Herre, gi meg dette vannet."

Vann hører med til de ting vi må ha for å leve. Vitenskapen har for lengst funnet ut at vann er forutsetning for liv. Derfor utforskes planeten Mars i disse dager for å finne spor av vann. For finner de vann, mener de at levende organismer kan ha eksistert der en gang. Mange tror liv kan ha oppstått av seg selv hvis gunstige forutsetninger var til stede. Vi som er kristne tenker annerledes om dette. Vi vet at det er Gud som er livets skaper. Har liv oppstått noe sted, så skyldes det at Gud har latt det oppstå, enten det er på jorden eller noe annet sted.

For oss mennesker er vann viktig, men ikke den eneste livsbetingelsen. Vi trenger også mat og klær, medmenneskelig varme og omsorg, arbeid, rom til å tenke, muligheter til å bruke de evner vi har fått, og mye mer. Vi trenger påfyll av mye som gjør livet godt og meningsfullt å leve. Likevel er tomhet og ensomhet folkesykdommer i vår tid. Gud sa en gang til profeten Jeremia noe som jeg tror kan forklare mye av den tomheten mange opplever i dag. "For to onde ting har mitt folk gjort," sa Gud, "De har gått bort fra meg, kilden med levende vann, og de har hogd seg brønner, sprukne brønner som ikke holder vann." Jer 2,13.

Det er ikke likegyldig hvor en søker etter meningen med livet for å finne et ankerfeste. Søker en andre steder enn hos Gud, kan en finne det som gir innhold og mening for en stund, ja, en kan fylle seg med heftige gleder for år, men det er som sprukne brønner; de holder ikke på vannet. Etter en tid er tomheten tilbake. Så fyller en på med nye prosjekt og nye ting. Det blir ikke annet enn sprukne brønner. Den dype lengselen tror jeg at Gud selv har lagt ned i hvert menneske. I Salme 42 står det: "Likesom hjorten stunder etter bekker med rennende vann, slik stunder også min sjel etter deg, min Gud." Jeg tror dette er noe allment.

Jesus tilbyr en annen type vann. Dette vannet har en helt annen kvalitet enn alle alternativer. Den som drikker av det vannet Jesus vil gi, blir aldri mer tørst. Ved dette vannet blir den dypeste lengselen stillet. Salmisten David skriver: "Jeg har brakt min sjel til ro og gjort den ganske stille, som et lite barn hos sin mor når det har stilt sin tørst; slik er min sjel i meg." Så gir han den lengtende en retning i det han sier: "Vent på Herren, Israel, fra nå og til evig tid!" Salme 131,2-3.

"Herre, gi meg dette vannet," bad kvinnen ved Sykars brønn, og hun fikk det. Vannet, som i Edens dager hadde vannet hagen og gitt vekst,

frodighet og liv, fylte hennes liv og skapte forvandling. Vannet presset på, og snart var hun på vei for å fortelle andre om Jesus. Glemte var menneskefrykt og redsel. Hun fikk den frimodigheten og vitnetrangen vi ser hos nyomvendte mennesker.

La oss ikke glemme denne ungdommelige gløden, men søke stadig den samme kilden som en gang så rikelig rant over. En kilde med stillestående vann er jo ingen kilde. En kilde med levende vann må renne over. En kristen bærer vitnesbyrdet om Jesus, og kan ikke løses fra dette. Et gammelt uttrykk mellom ørkenens beduiner skal være slik – det er én synd som er verre enn mord; å oppdage en vannkilde i ørkenen og ikke fortelle om den til andre. For en kristen å skjule sin bekjennelse til Kristus, er å dekke over kilden med livets vann. Det sier seg selv at en tildekket og stengt kilde vil ikke kunne bestå. Jesus kan aldri kun være en side ved livet. Han gjør krav på hele oss.

La dere merke til hva som egentlig skjedde da kvinnen bad om å få det levende vannet? Jesus sa ikke – vær så god, eller – her har du vannet. Nei, Jesus sa: "Gå og hent din mann, og kom så hit." Jesus pekte på hennes ømme punkt, det som gjorde vondt, det som trolig gjorde at hun kom alene til brønnen. Hennes opplevde problem var kanskje at hun var utstøtt fra det sosiale samfunnet med andre, men hennes dypeste ulykke var at hun stod utenfor samfunnet med Gud. Det var dette siste Jesus gjorde noe med. "Herre, jeg ser at du er en profet," sa kvinnen, og gav dermed Jesus rett. Hun tok imot det levende vannet. Det levende vannet er Den Hellige Ånd, og Ånden kan ikke lyve.

I dag er det mange som viker unna når en kommer inn på de problemfylte områdene i livet. Å være kristen kan være greit nok så lenge det ikke forplikter livet. Greit nok så lenge det dreier seg om en livsfilosofi og tanker, men hvis Jesus skal ha noe å si for hva jeg gjør og hvordan jeg lever, for ikke å si; hvis Jesus vil ta gledene fra meg, alt jeg hittil har fylt tomrommet i livet mitt med, da kan det være det samme, tenker nok mange og tror de vet hva de sier nei til.

Men å være en kristen innebærer også å forsake. Som kristen gir man avkall på det som Guds ord sier nei til. Når et menneske blir døpt fremsies derfor både forsakelsen og troen. "Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen." Jesus ber den som vil følge ham ta opp sitt kors og bære det. (Luk 14,26-33). Kvinnen ved Sykars brønn måtte ganske klart gi avkall på sider ved livet som ganske sikkert hadde gitt henne sorg, men kanskje også glede og bekreftelse tidligere. Å være kristen har aldri vært å få i både pose og sekk, men det en får er bestandig mye større enn det en gir avkall på. Slik som Jesus møtte kvinnen ved Sykars brønn, møter han også oss i dag med nåde og tilgivelse når vi bekjenner våre synder.

Den som har en kilde i seg trenger aldri å tørste. Likevel vil vi så lenge vi lever lengte etter å oppleve stadig mer av Åndens nyskapende kraft i våre tanker og gjennom våre liv. Gi ikke slipp på denne lengselen, men vi skal ikke lenger søke etter nye kilder, men la den kilden vi bærer i oss få springe fram og utføre Guds gjerninger i oss og gjennom slik vi er. Det er dette som kalles helliggjørelse.

Det levende vannet har sitt utspring fra det kommende Guds rike. Inntil vi er ved elven som renner med livets vann, lyder invitasjonen fra Jesus selv: "Den som tørster, skal komme, og den som vil, skal få livets vann for intet." Åp 22,17. Denne samme invitasjonen skal hver og én av oss få være med på å bringe videre.

Neste søndag hører vi mer om denne kvinnen fra Samaria, og hva vi kan lære av hennes møte med Jesus.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.